

Energielabel C: Kans of verplichting?

13 juli 2022

Introductie

Huib van Gorkom

Business Developer
Coöperatieve thema's

1. Duurzaam Ondernemen
2. Energietransitie
3. Duurzaam Wonen
4. Banking for Food
5. Financieel Gezond Leven

Aandachtsgebieden:

Verduurzaming bedrijventerreinen,
versnelling woningbouw,
energiecoöperaties.

Mobiel: 06-12908544

E-mail: huib.van.gorkom@rabobank.nl

Agenda

1

Waarom

2

Hulpmiddelen verduurzaming

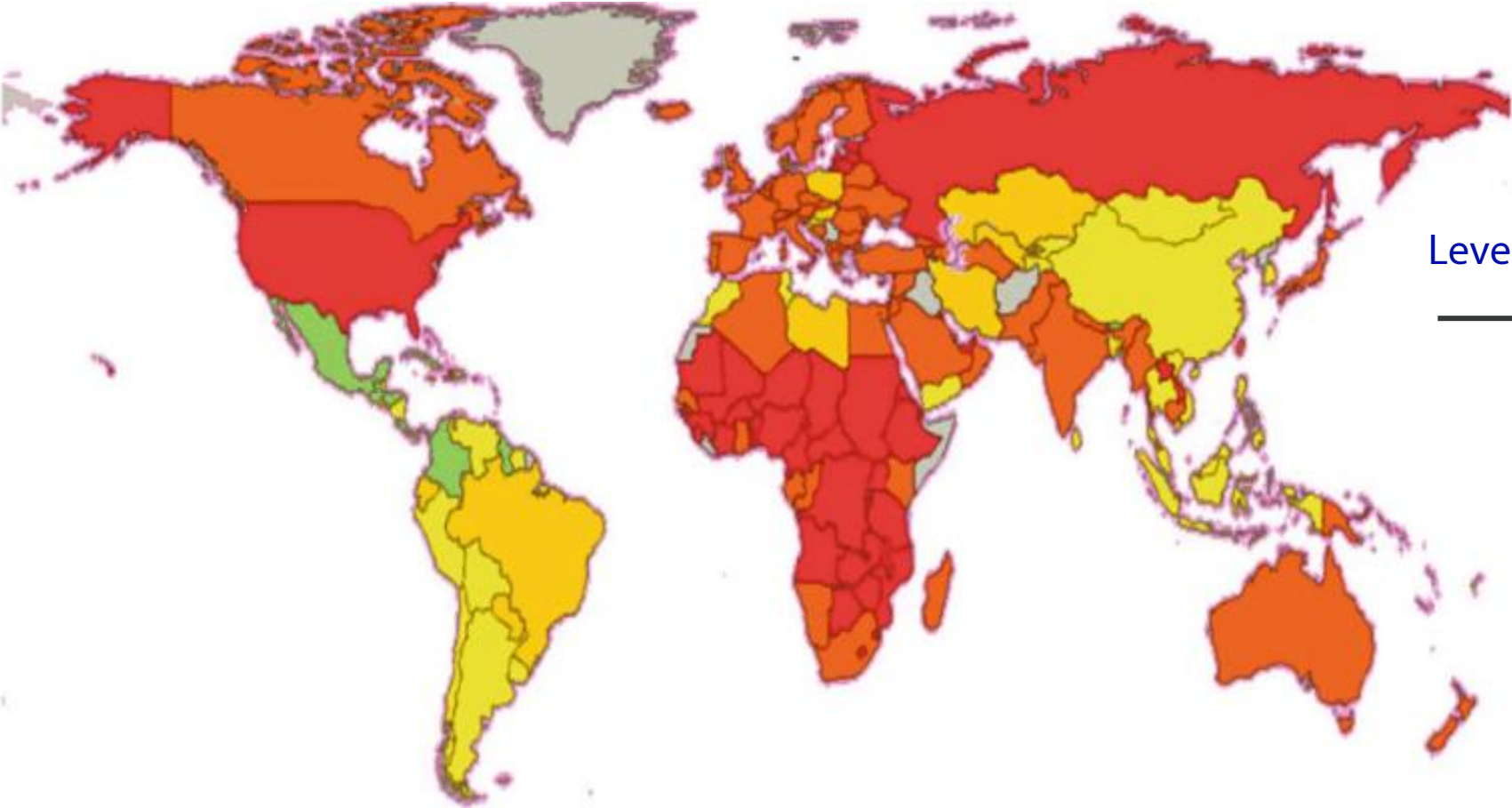
3

Financiering

Waarom?

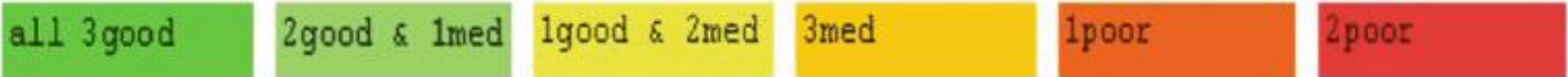
[Worldometer - real time world statistics](http://worldometers.info)
worldometers.info

Happy Planet Index

Levenstevredenheid x levensverwachting

Ecologische voetafdruk

Coöperatieve thema's

Oplossingen waarbij het belang van individu en collectief hand in hand gaan

Positieve som 'Goed voor X & goed voor Y'

Een onomkeerbare golf

Opeens is de machine of de fabriek veel minder waard

In het kort

- Verduurzaming van de economie leidt tot waardedaling van productiemiddelen.
- Hoger afschrijven of afwaarderen levert ondernemers aftrek op voor de winstbelasting.
- De regels daarvoor zijn echter niet toegesneden op een grootschalige verduurzamingsoperatie.

Zo bewaar je windenergie op volle zee

Milieudefensie dreigt nu ook Rabobank met klimaatproces

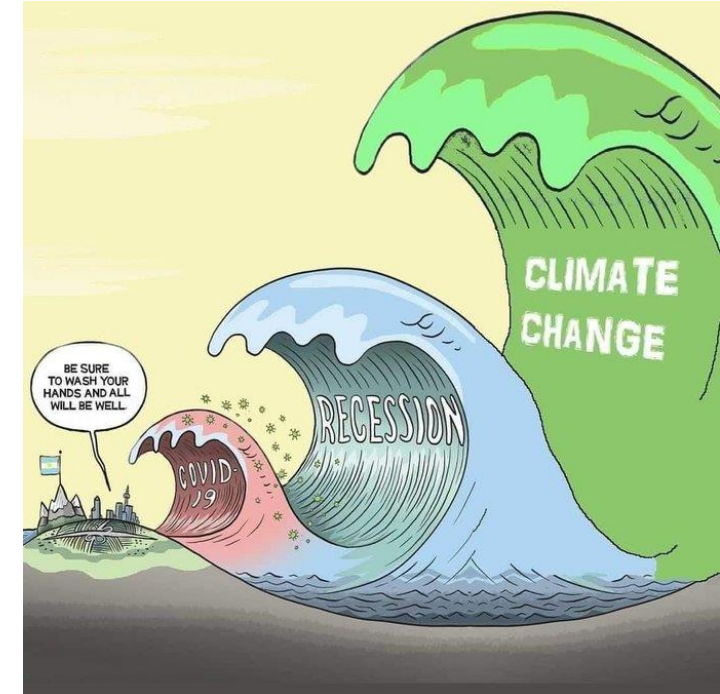
In 2023 verplicht energie label C voor kantoren

MKB-Nederland: 'Emissievrije zones binnensteden stap in goede richting'

'Zonnepanelen verplicht bij nieuwbouw'

Voedsel flink duurder: vooral vlees en vis spannen de kroon

Hoogspanningsnet vol, geen bedrijven meer aangesloten in Brabant en Limburg

Energielabel C voor Kantoren

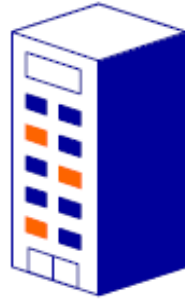

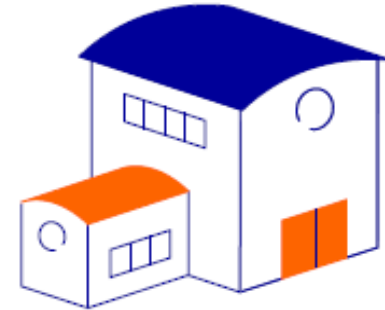
Tochtig kantoor
moet dicht

Voor wie zijn de regels van toepassing?

Beleid Rabobank voor kantoren is conform wet- en regelgeving

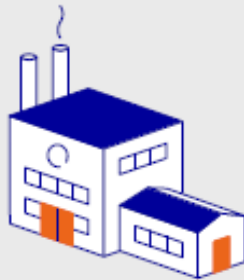

Kantoren >100m² die gebruikt worden vanaf 2023

Kantoren met een loods of productiehal, waarbij >50% van het bruto vloeroppervlakte kantoorruimte is

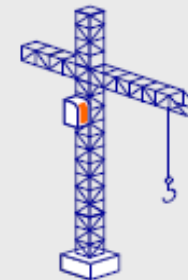
De verplichting geldt niet voor

Kantoorruimte die gebruikt wordt als nevenfunctie (<50% gebruiksoppervlak heeft een kantoorfunctie)

Monumenten m.u.v. beschermde stads- en dorpsgezichten

Vastgoed dat binnen twee jaar wordt gesloopt, getransformeerd of onteigend

Vastgoed waarbij de energiebesparende maatregelen niet binnen 10 jaar worden terugverdiend

Handhaving

Handhaving en mogelijke sancties

- Door **gemeenten**
(op grond van het bouwbesluit)
- Door **omgevingsdiensten**
(op grond van mandaat)

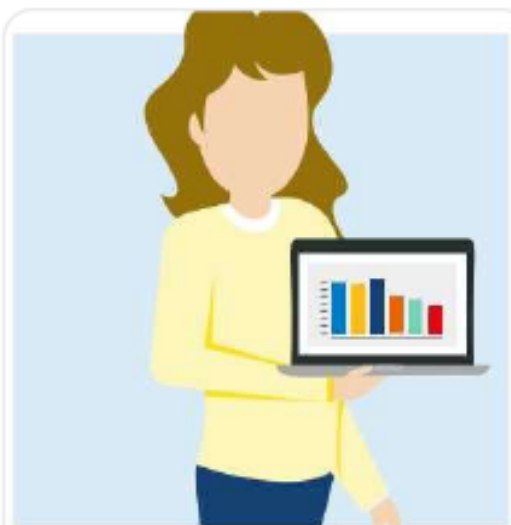
Gemeente bepaalt welke sanctie passend is en afstemming met vertegenwoordigers van het bevoegd gezag en onderling.

- A. Last onder dwangsom;
- B. Een last onder bestuursdwang;
- C. Bestuurlijke boete;
- D. Strafrechtelijke sanctie.

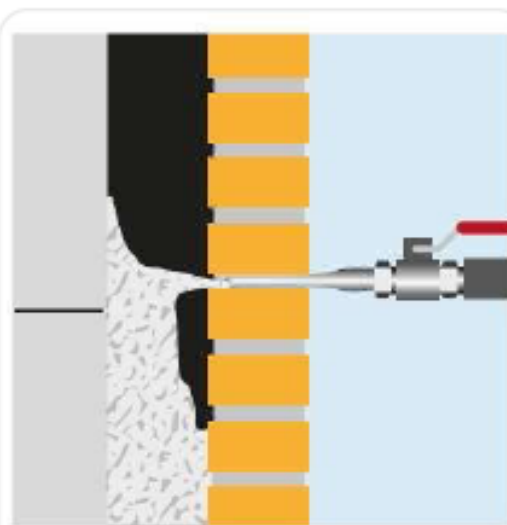
Beginsel tot handhaven

Wat is een energielabel?

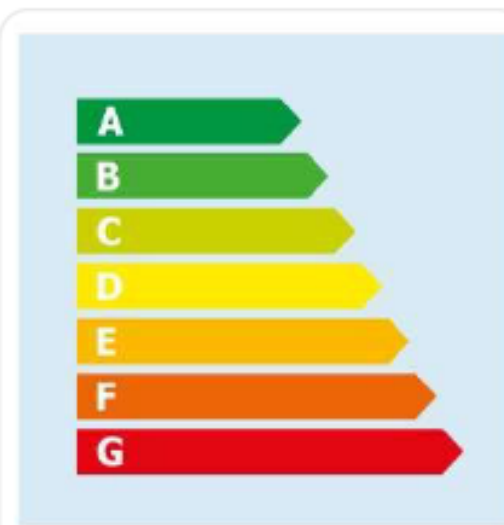
Kantoren minimaal energielabel C vereist in 2023

Bij aanvraag van het energielabel komt een vakbekwame energieadviseur langs om een nauwkeurige opname te doen.

Het energielabel geeft adviezen om de energieprestatie te verbeteren.

Het energielabel geeft een lettercategorie (A t/m G). De letter is gekoppeld aan het primair fossiel energiegebruik. A is laag gebruik. G is hoog gebruik.

Voor woningbouw is de categorie A uitgebreid met A+, A++, A+++ en A++++. Bij utiliteitsbouw is het aantal plusjes bij A uitgebreid tot vijf.

Hulpmiddelen

Rabo Duurzaam Vastgoed

The screenshot shows a web browser window with the URL `raboduurzaamvastgoed.nl/csr/app/rabobank/`. The page header includes the title **Rabo Duurzaam Vastgoed** and the subtitle *Een initiatief van Rabobank*, along with an **Inloggen** button. The main content area features a background image of a building with solar panels. A central white box contains the heading **Start de gebouwscan** and the text: "Vul je postcode en huisnummer in en maak direct een account aan. Ontdek welke energiebesparende maatregelen jij kunt nemen voor je gebouw." Below this is a form with two input fields: "Postcode" (containing "1234 AB") and "Huisnummer" (containing "123"), followed by a "Toev." button. A large orange button labeled **Doe de check** is positioned below the form. At the bottom of the box, it says "Heb je al een account? Dan kan je hier inloggen."

Kan jouw vastgoed wel wat verduurzaming gebruiken?

Als Rabobank willen we graag onze klanten helpen met verduurzamen. Dit doen we door klanten inzicht te geven met de gebouwscan, en werken we samen met de adviseurs van Energieke Regio. Zo werk je toe naar een toekomstbestendig gebouw, goed voor de wereld en voor je portemonnee.

[Lees meer over financieringsmogelijkheden en verduurzamen van vastgoed op Rabobank.nl](#)

Rabo Duurzaam Vastgoed

Een initiatief van Rabobank

Verdiene aan verduurzamen

	Besparing	€ 53.000
	Investering	€ 268.000
	Terugverdientijd	5,1 jaar
	CO ₂ reductie	174 ton

Verdielen aan verduurzamen ⓘ

Meerinvestering

m²

	Jaarlijkse besparing	€ 15.000
	Meerinvestering i.p.v. conventioneel vervangen	€ 73.000
	Terugverdientijd o.b.v. meerinvestering	4,9 jaar
	Jaarlijkse CO ₂ reductie	47 ton

Kan ik dit bedrag lenen?

Snel duidelijkheid over financiering van je verduurzaming.

[Meer info](#)

Verbetering van het energielabel ⓘ

Gebaseerd op de geselecteerde maatregelen

Indicatief energielabel

Nieuw label

Voor dit adres is er geen geregistreerd energielabel gevonden. We controleren elke maand jouw object op de aanwezigheid van een geregistreerd energielabel. Het berekende label is een indicatie. Onze partner CFP helpt je graag bij het registreren van jouw energielabel, neem hiervoor contact op met CFP. U kan hier uw label laten registreren.

Gebouwkenmerken

Gegevens uit Kadaster ▶

	Bouwjaar 1966		Oppervlakte 1.073 m ²		Type gebouw Kantoor		Totale energiekosten € 24.437		Totale CO ₂ -uitstoot 85 ton
---	------------------	---	-------------------------------------	---	------------------------	---	----------------------------------	---	--

Verduurzamingsmaatregelen

Het onderstaande overzicht is ingesteld op de maatregelen met de meeste impact op het energielabel voor jouw type gebouw. De uitgangspunten kan je zelf naar wens aanpassen in het tabblad 'Gebouwkenmerken'. De geselecteerde maatregelen zijn meegenomen in de berekening van de businesscase en de verbetering van het energielabel. Pas zelf de status van een maatregel aan om het advies en je rapportage verder te specificeren.

Alle maatregelen **Geselecteerde maatregelen** Vijf jaar

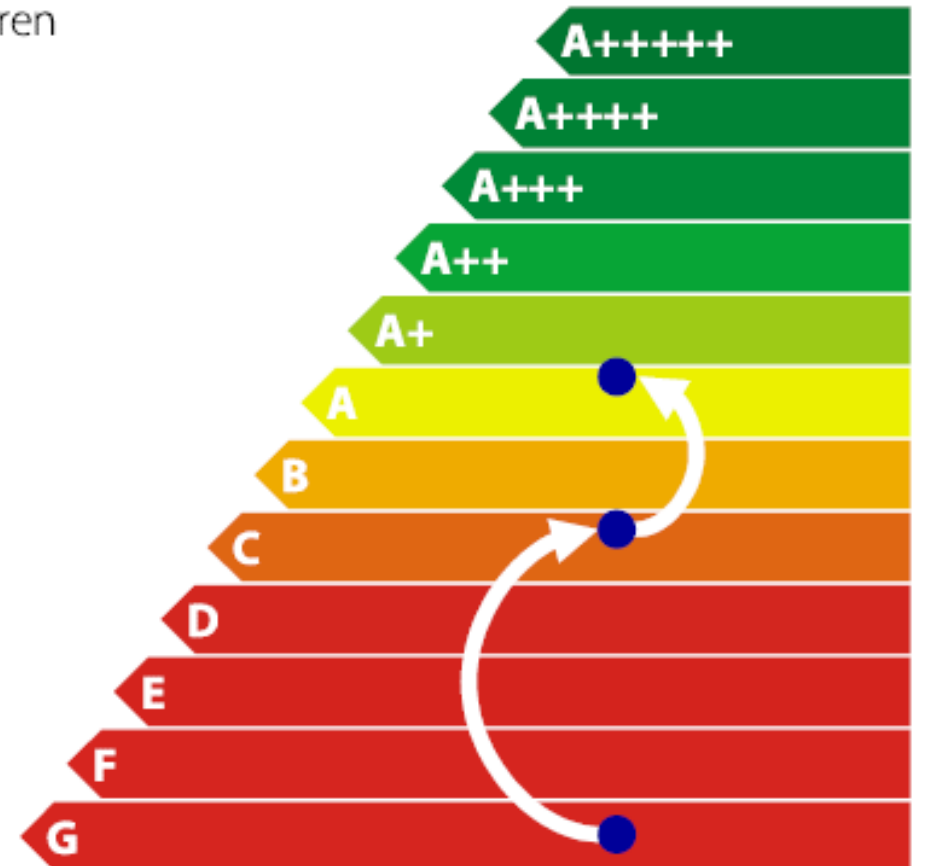
Zoeken Kies een doel m²

Maatregel	Besparing	Investering	TVT	Investeerder	CO ₂ reductie	Impact energielabel ↑	Status
Zonnepanelen	€ 5.700	€ 40.000	6,9 jaar	Eigenaar	17 ton		☒ Geselecteerd
Dakisolatie	€ 3.800	€ 22.000	5,9 jaar	Eigenaar	12 ton		☒ Geselecteerd
Isolatie spouwmuur	€ 1.700	€ 2.200	1,3 jaar	Eigenaar	6 ton		☒ Geselecteerd
TL LED verlichting	€ 3.500	€ 10.000	3 jaar	Huurder	11 ton		☒ Geselecteerd
HR++ Glas	€ 230	€ 1.700	7,4 jaar	Eigenaar	731 kg		☒ Geselecteerd

Maatregelen in de praktijk

Van G naar C of zelfs naar A

1. Vastgesteld huidig energielabel komt uit op G, men **moet** dus verbeteren
2. Maatregelen om naar label C te gaan:
 - isolatie van gevels, daken en vloeren*
 - ledverlichting
3. Maatregelen om naar label A te gaan:
 - nog betere isolatie van gevels, daken en vloeren*
 - vervangen van een deel van de kozijnen en het glas door beter geïsoleerd glas
 - ledverlichting
 - zonnepanelen

* Soms is het aantrekkelijker om installaties voor verwarming en ventilatie te verbeteren

Overige dienstverlening

Van verbeteradvies tot uitvoering

- een maatwerk verbeteradvies
 - het benutten van bijbehorende subsidies en fiscale voordelen
 - begeleiding bij het uitvoeren van verbetermaatregelen
-
- **Adviessubsidie voor MKB-ers**
MKB-ondernemers kunnen in aanmerking komen voor 2.500 euro aan adviessubsidie

Hoe ziet de klantreis er uit?

Klantreis

Oriëntatie/Inzicht

**Plan maken
(onderdeel MJOP)**

Financiering

Uitvoering

Klikken om tekst toe te voegen

Inzet Rabobank

Ambitie Rabobank:
Zakelijk Vastgoed Label A

**raboduurzaam
vastgoed.nl**

Verbeteradvies/
subsidieadvies/
offertes

**Financierings-
aanbod**

Begeleiding en
**energielabel
aanvragen**

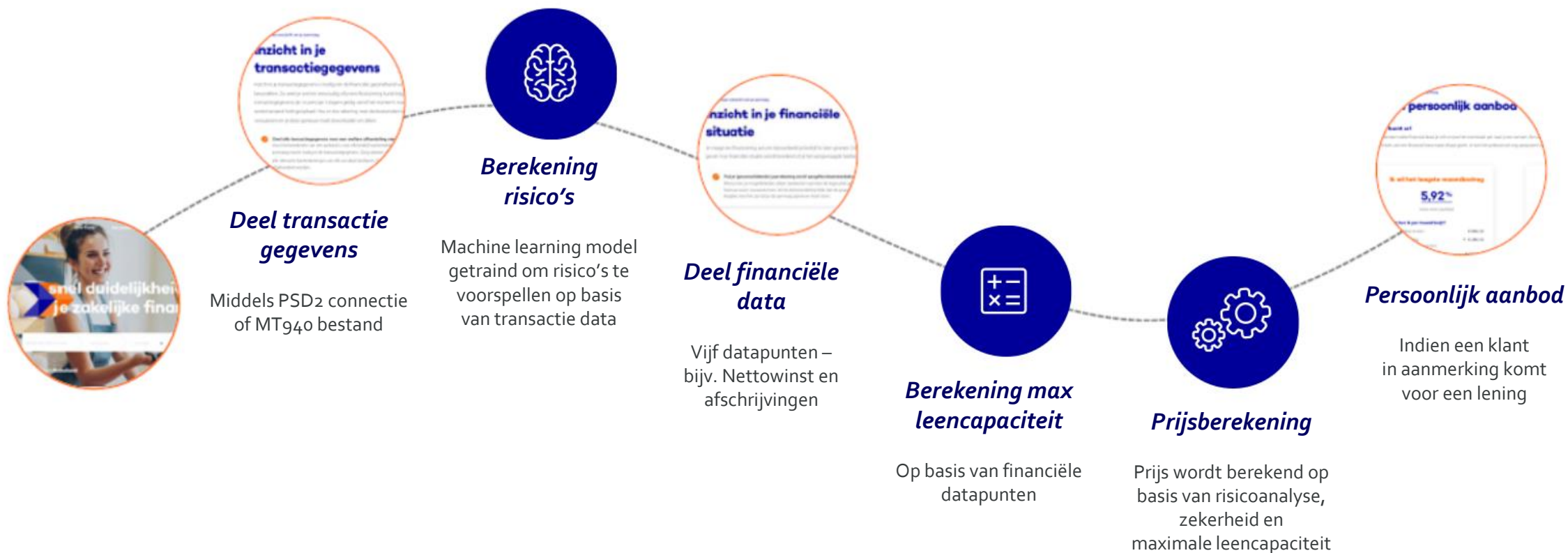
Financieringsaanvragen

Hoe is dit georganiseerd

Klantreis voor een financiering (MKB)

Als klant binnen 15 minuten een indicatief aanbod gebaseerd op transactie- en financiële data

Menukaart voor Coöperatief Bankieren

Een overzicht van producten en hulpmiddelen gericht op duurzaam ondernemen, de energietransitie en banking4food.

Financieringsproducten

Vreemd vermogen

- **Rabo Groenlening**
Gunstige voorwaarden voor specifieke verduurzaming o.a. het plaatsen van zonnepanelen of duurzaam bouwen.
- **Rabo Impactlening Duurzame Koplopers**
Gunstige voorwaarden voor bedrijven met een duurzaamheidskeurmerk of bedrijven die voorop lopen op het gebied van circulariteit.
- **Rabo Impactlening Zorg- & Onderwijssector**
Gunstige voorwaarden voor bedrijven in de zorg- & onderwijssector die zich richten op verduurzaming of transformatie van vastgoed.
- **EIF InnovFin Garantie**
Gunstige voorwaarden voor (duurzame) innovaties van bedrijven.
- **Rabo Innovatielening**
Vroege fase financiering voor start-ups actief in digitalisering, verduurzaming of ontwikkelingen op het gebied van vitaliteit en gezondheid.
- **Rabo Foundation**
Gunstige voorwaarden voor sociaal ondernemen in Nederland en daarbuiten.
- **Maatwerk oplossingen**
Financiering voor de (complex) grootzakelijke markt waarbij de prijs voor de lening of krediet afhankelijk is van de duurzame prestaties van de onderneming i.e. Sustainability Linked Loan of SDG 12.3 lening.

Financieringsproducten

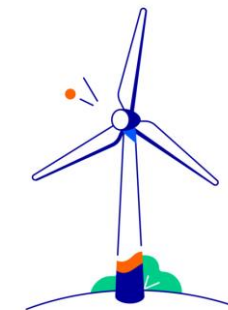
Eigen vermogen

- **Money Meets Ideas**
Platform waar innovatieve start-ups en investeerders elkaar ontmoeten.
- **Rabo Investments**
Investerings op maat voor innovatieve scale-ups.

Programma's

- **Verduurzamen vastgoed**
- **Electrificatie mobiliteit**
- **Energiebesparing Industrie**
- **Zonnepanelen**
- **Sociaal ondernemen**
- **Circulair ondernemen**
- **Innoveren in retail**
- **Digitaliseren**
- **Langer zelfstandig wonen**

Stelling

*Morgen start ik met
verduurzamen*

Stelling

Verduurzaming is niet voor mij

Stelling

Verduurzamen is duur

Vragen?

Energielabel C verplichting

Dank voor uw aandacht

